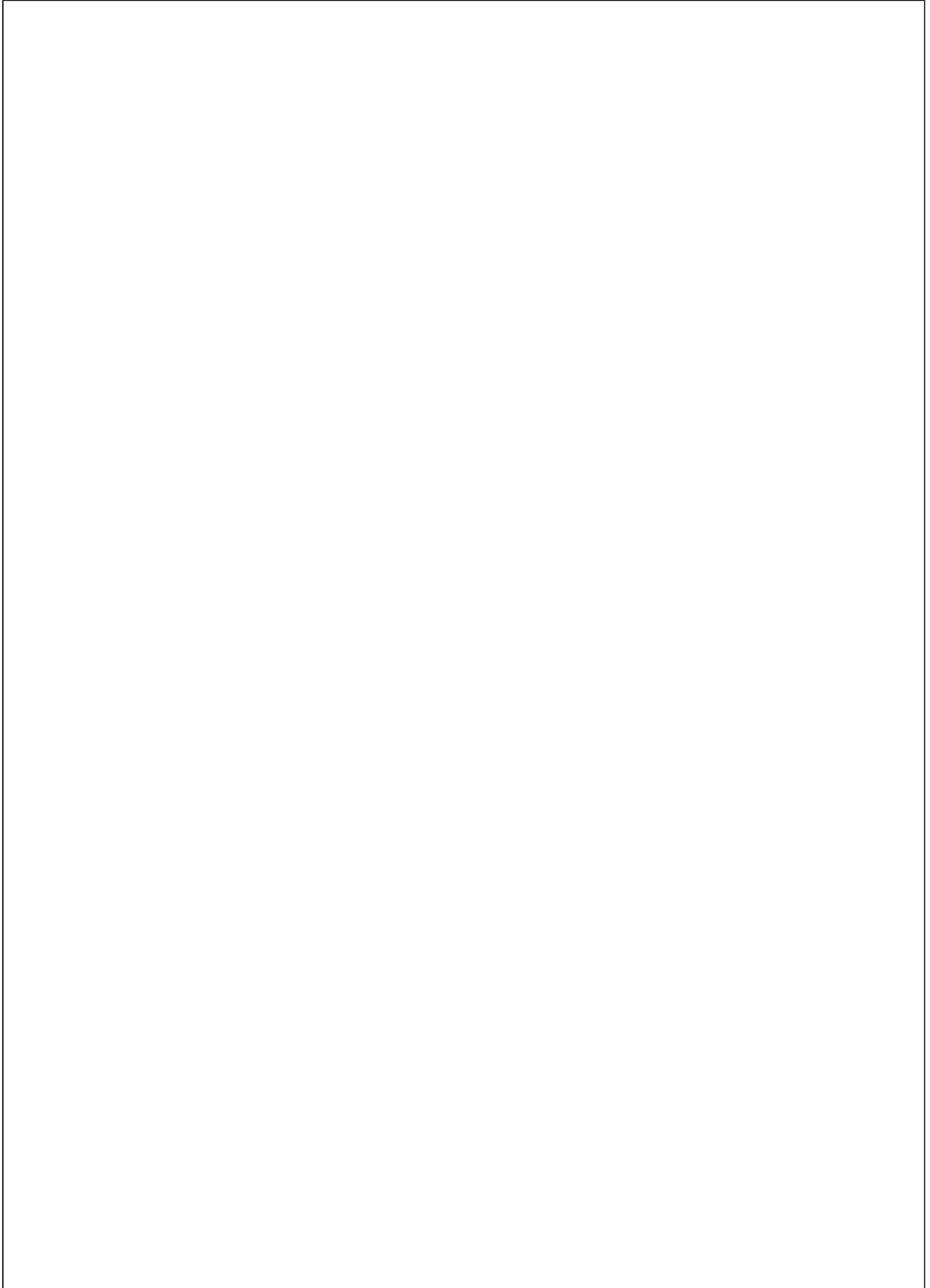

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/195853,W-audycji-Przystanek-Historia-w-Polskim-Radiu-Arcybiskup-Antoni-Baraniak-Dlaczeg.html>
28.02.2026, 10:44

W audycji „Przystanek Historia” w Polskim Radiu: Arcybiskup Antoni Baraniak. Dlaczego nazywamy go kapłanem niezłomnym? -10 stycznia 2024

Środa, 10 stycznia 2024 r., Program Pierwszy Polskiego Radia, godz. 19.30

10.01.2024

Sejm ustanowił rok 2024 rokiem arcybiskupa Antoniego Baraniaka. W tym roku mija 120. rocznica jego urodzin. Czy aresztowanie biskupa Antoniego Baraniaka w roku 1953 miało wpływ na losy Kościoła katolickiego w Polsce rządzonej przez władze komunistyczne?

Antoni Baraniak urodził się 4 stycznia 1904 r. w Sebastianowie (wieś w Wielkopolsce): salezjanin, kapelan i sekretarz Prymasów Polski kardynała Augusta Hlonda i kardynała Stefana Wyszyńskiego, biskup pomocniczy gnieźnieński 1951-1957, arcybiskup metropolita poznański 1957-1977.

Dlaczego aresztowano abpa Antoniego Baraniaka?

We wrześniu 1953 roku ABP Antoni Baraniak został aresztowany i osadzony w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Prowadzone przeciwko niemu brutalne śledztwo miało doprowadzić do wymuszenia zeznań, które obciążą prymasa Stefana Wyszyńskiego i skompromitują Kościół katolicki w Polsce. Niezłomna postawa w więzieniu biskupa Antoniego Baraniaka uchroniła internowanego Prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego przed pokazowym procesem i więzieniem.

Dr hab. Rafał Reczek, dyrektor Oddziału IPN w Poznaniu, przypomina, że więzienie przy ul. Rakowieckiej było katownią, w której władze komunistyczne usiłowały niszczyć życiorysy polskich patriotów. – Taka właśnie intencja przyświecała zatrzymaniu ks. bp Antoniego Baraniaka. Kilka godzin po internowaniu prymasa Wyszyńskiego zatrzymano jego osobistego sekretarza – przypomina dr Rafał Reczek.

Biskupa oskarżono o przekazywanie materiałów kościelnych do Watykanu, o współpracę z podziemiem niepodległościowym, o szpiegostwo. – Zarzuty miały go „złamać”, ale dodatkowo w ramach procesu, który miał być przygotowany, chciano zdyskredytować kościół katolicki w Polsce – nie ma wątpliwości dr hab. Rafał Reczek. Co więcej, celem komunistów było wymuszenie zeznań pogrążających prymasa Stefana Wyszyńskiego.

Jak próbowano „złamać” abpa Antoniego Baraniaka?

Duchowny przede wszystkim poddawany był długotrwałym przesłuchiwaniami. Od zatrzymania, do połowy września 1955 takich przesłuchań było 145, a odpowiadali za nie różni funkcjonariusze. – Miało to powodować wycieńczenie organizmu, miało to powodować jego psychiczne załamanie. Dodatkowo poddawany był torturom – podkreśla dr Reczek.

Mimo to biskup Antoni Baraniak zachował niezłomną postawę, co pozwoliło również uchronić internowanego Prymasa Polski przed pokazowym procesem i więzieniem. By pamiętać o

tym duchownym nie zginęła, podejmowane są liczne działania upamiętniające. W roku 2016, w areszcie przy ul. Rakowieckiej, otwarto celę jego pamięci.

Biskupa Antoniego Baraniaka zwolniono z aresztu 21 grudnia 1955 r. i internowano. Na wolność powrócił dopiero pod koniec października 1956 r. Od roku 1957 aż do śmierci w 1977 r. kierował Kościołem poznańskim, brał udział w Soborze Watykańskim II, włączył się w przygotowanie obchodów Milenium Chrztu Polski, organizował Synod w Archidiecezji Poznańskiej.

O niezłomnym biskupie Antonim Baraniaku opowie w audycji „Przystanek Historia” dr hab. Rafał Reczek, dyrektor Oddziału IPN w Poznaniu.

Ponadto w audycji:

- 80 lat temu Armia Czerwona przekroczyła przedwojenną wschodnią granicę II Rzeczypospolitej. Ekspert: Karol Starowicz, Biuro Rzecznika Prasowego IPN.
- książka [*Polska Walcząca na Pomorzu. Struktury i ludzie konspiracji*](#), red. Daniel Czerwiński, Mateusz Kubicki, Marcin Owsinski, IPN, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Gdańsk-Sztutowo-Warszawa 2023. Książka z serii: Pomorze Gdańskie pod okupacją 1939-1945

Prezentacja wyników badań przedstawicieli kujawsko-pomorskiego środowiska historyków zajmujących się działalnością konspiracji na Pomorzu Gdańskim, wcielonym po inwazji niemieckiej z września 1939 roku na Polskę w skład III Rzeszy. Publikacja powstała po wojewódzkich obchodach 80. rocznicy przemianowania Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową i konferencji naukowej poświęconej wybranym aspektom dziejów Polski Walczącej na Pomorzu. Konferencja odbyła się w lutym 2022 roku w Muzeum Stutthof w Sztutowie (jej współorganizatorami były gdański oddział Instytutu Pamięci Narodowej i Muzeum II Wojny Światowej). Ekspert: dr Daniel Czerwiński, naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Gdańsku.

Artykuły portalu przystanekhistoria.pl

► [POSŁUCHAJ](#)

- [Poprzednia audycja: „Przystanek Historia”, 27 grudnia 2023](#)
- [Odcinki archiwalne na portalu przystanekhistoria.pl](#)

* * *

Cykl audycji „Przystanek Historia” jest realizowany wspólnie przez Instytut Pamięci Narodowej i Program I Polskiego Radia. Rozmowy poświęcone są ważnym wydarzeniom, które wpłynęły na dzieje Polski w XX wieku oraz ludziom, którzy tę historię tworzyli.